

ΚΙΟΥΠΙΑ ΓΙΑ ΧΤΑΠΟΔΙΑ

Ένα σημαντικό βενθικό
απόρριμμα στο Θρακικό Πέλαγος

Προτεινόμενη αναφορά:

Ναασάν Άγα Σπυριδοπούλου, Ρ., Σιδηροπούλου, Μ.,
Τζιώγα, Ι., Κατσαούνη, Κ., Χαρίτου, Α., Γιώβος, Ι. Κιούπια
για χταπόδια. Ένα σημαντικό βενθικό απόρριμμα στο
Θρακικό Πέλαγος. 2024, Ελλάδα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1 «Ψαρεύοντας Απορρίμματα»
- 2 Σχετική νομοθεσία
- 3 Το Θρακικό Πέλαγος
- 4 «Ψαρεύοντας Απορρίμματα» στο Θρακικό Πέλαγος
- 5 Τα αλιευτικά εργαλεία
- 6 Η αλιεία χταποδιών στην Ελλάδα
- 7 Το πρόβλημα
- 8 Οι προτάσεις

«Ψαρεύοντας Απορρίμματα»

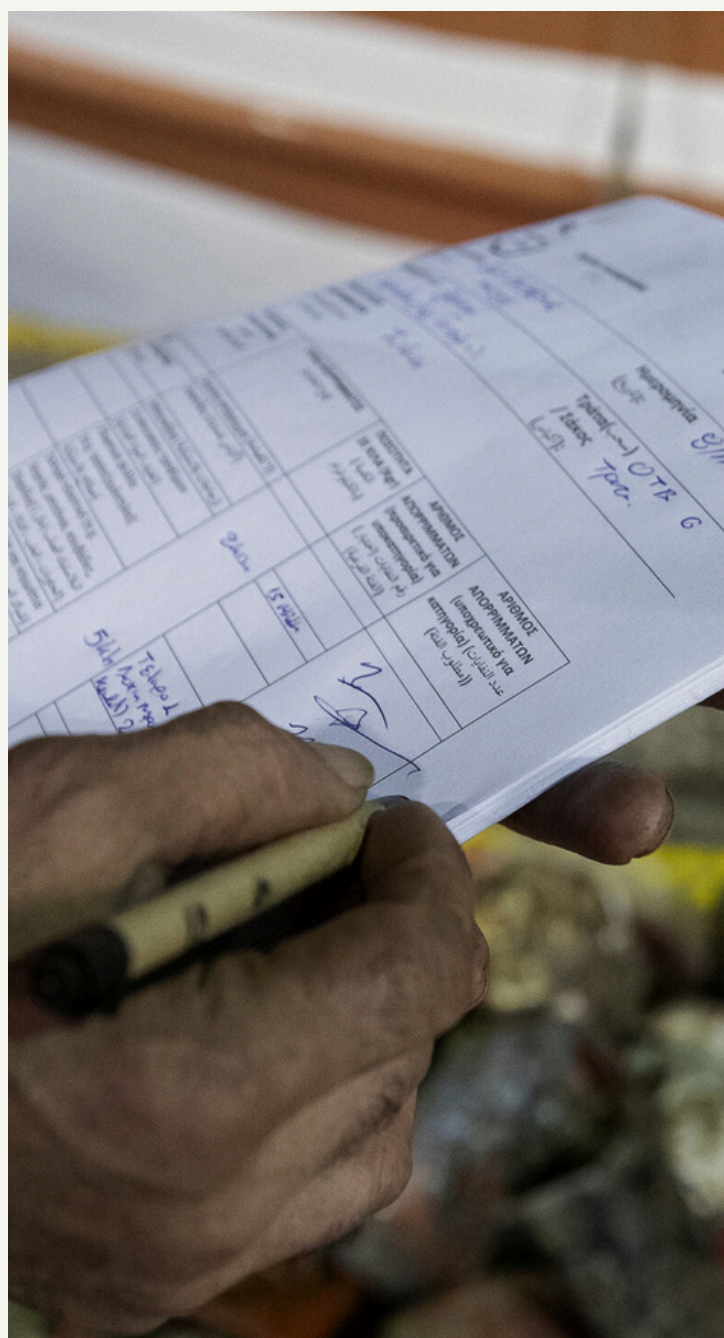

Το πρόγραμμα «Ψαρεύοντας Απορρίμματα» (Fishing For Litter) προωθεί τη συμμετοχή του αλιευτικού κλάδου στη μείωση και παρακολούθηση των θαλάσσιων απορριμμάτων βασισμένο στο πρωτόκολλο OSPAR Agreement 2017-08.

Οι επαγγελματίες αλιείς συλλέγουν τα παθητικά αλιευμένα απορρίμματα που συσσωρεύονται στα δίχτυα τους και

- τα ζυγίζουν
- τα κατηγοριοποιούν με βάση το υλικό κατασκευής τους
- τα καταμετρούν

Στη συνέχεια, τα καταγράφουν, μαζί με πρόσθετες πληροφορίες σχετικές με την αλιευτική τους προσπάθεια, σε ειδική φόρμα καταγραφής που έχει δημιουργηθεί. Τα απορρίμματα αποθηκεύονται επί του σκάφους κι οδηγούνται στις εγκαταστάσεις του λιμένα εκφόρτωσης για την απόρριψή τους.

«Ψαρεύοντας Απορρίμματα»

Το **Κοινωφελές Ίδρυμα Α.Κ. Λασκαρίδη** σε συνεργασία με την Περιβαλλοντική Οργάνωση **iSea**, συντονίζει την πρωτοβουλία με στόχο:

- 1** την **απομάκρυνση μεγάλου όγκου απορριμμάτων** από βάθη που δεν υπάρχουν άλλα μέσα για να τα απομακρύνουν και
- 2** τη **συλλογή πολύτιμων δεδομένων** από τους ίδιους τους αλιείς.

Η συμμετοχή των επαγγελματιών αλιέων και η ενεργή εμπλοκή τους στη διαδικασία **ευαισθητοποιεί την αλιευτική κοινότητα** για το πρόβλημα της **θαλάσσιας ρύπανσης** και τη συμμετοχή της στη βελτίωση των **πρακτικών διαχείρισης** των απορριμμάτων της αλιευτικής βιομηχανίας.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε πιλοτικά το 2018 από τον Σαρωνικό Κόλπο κι από το 2019 **επεκτάθηκε** σε νέα λιμάνια.

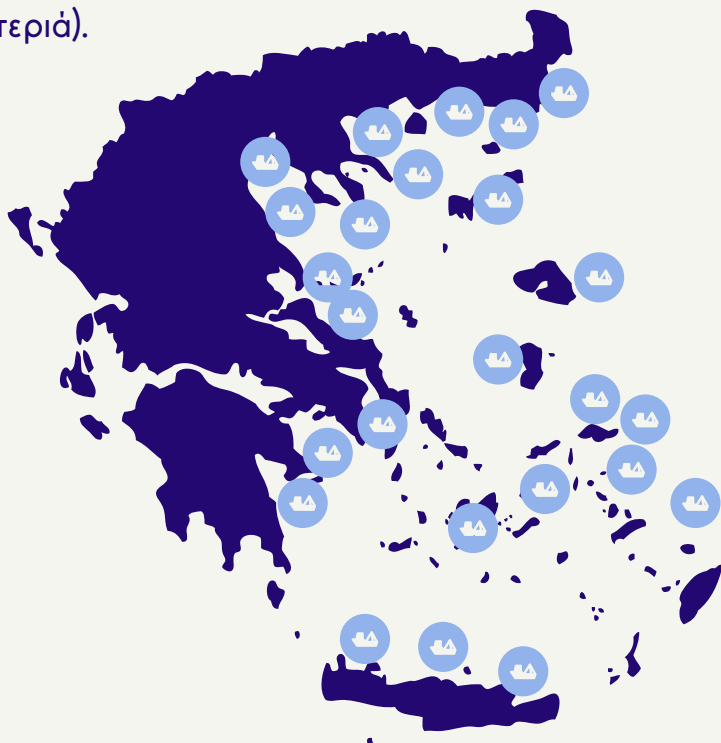
- 2018** Πιλοτική υλοποίηση : Σαρωνικός Κόλπος
- 2019** Νέα Μηχανιώνα & Καβάλα
- 2020** Αλεξανδρούπολη & Βόλος
- 2021** Ηράκλειο, Χανιά, Λέσβος, Χίος & Πάτρα
- 2022** Χαλκιδική, Πάτμος, Λέρος, Σάμος, Σκιάθος & Κάλυμνος
- 2023** Πόρτο Λάγος, Σταυρός, Λήμνος

«Ψαρεύοντας Απορρίμματα»

Το πρόγραμμα συνεχίζεται με τη συμμετοχή **44** καϊκιών από τα λιμάνια της Αλεξανδρούπολης, της Σαμοθράκης, της Λήμνου, του Πόρτο Λάγος, της Κεραμωτής, της Καβάλας, του Σταυρού Θεσσαλονίκης, της Νέας Μηχανιώνας, του Βόλου, της Λέσβου, της Χίου, της Σάμου, της Πάτμου, της Λέρου, της Σκιάθου και της Καλύμνου (Εικόνα 1).

Τα συμμετέχοντα καϊκια αποτελούν το **19%** των αδειοδοτημένων μηχανοτρατών στην Ελλάδα, καλύπτοντας και συλλέγοντας δεδομένα από όλο το Αιγαίο και την Κρήτη, σε μεγάλα βάρη (>50μ) στις περιοχές που αλιεύουν οι μηχανότρατες (> 1,5ν.μ. από τη στεριά).

Εικόνα 1: Οι περιοχές που αλιεύουν τα συνεργαζόμενα καϊκια

Από το 2019 οι συμμετέχοντες αλιείς μηχανότρατες έχουν απομακρύνει από το θαλάσσιο περιβάλλον περισσότερους από **125 τόνους απορριμμάτων** που αντιστοιχούν σε **220.849 αντικείμενα**. Η συντριπτική πλειοψηφία (>**84%**) από αυτά είναι πλαστικά αντικείμενα.

Από το σύνολο των απορριμμάτων:

- Τα **σχοινάκια γρι-γρι** αποτελούν **>27%**,
- οι **πλαστικές σακούλες** αποτελούν το **18%** και
- τα **πλαστικά μπουκάλια** αποτελούν το **12%**

2019-2023

5 χρόνια
“Ψαρεύοντας Απορρίμματα”

44

Μηχανότρατες

>125

Τόνοι
Απορριμμάτων
έχουν
απομακρυνθεί

200.849

Αντικείμενα
έχουν
καταγραφεί

>84%

των
απορριμμάτων
είναι πλαστικά

Σχετική νομοθεσία

Ν. 3983/2011 Εθνική Στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την Οδηγία Πλαίσιο για τη Θάλασσα Στρατηγική (2008/56/ΕΚ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 και άλλες διατάξεις (144Α) & Αριθμ. οικ. 142569/17 (ΦΕΚ 4728 Β) Έγκριση των προγραμμάτων μέτρων για την επίτευξη ή τη διατήρηση της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης (GES) στα θαλάσσια ύδατα. Τα μέτρα για την επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στα θαλάσσια ύδατα για τον περιορισμό των θαλασσιών απορριμμάτων είναι: 2) Προαγωγή και εφαρμογή του «fishing for litter» για τη διευκόλυνση του καθαρισμού του θαλάσσιου πυθμένα από θαλάσσια απορρίμματα, τα οποία συλλέγονται παρεμπιπτόντως ή/και παράγονται από τα αλιευτικά σκάφη κατά τις αλιευτικές τους δραστηριότητες, περιλαμβανομένων και εγκαταλελειμμένων αλιευτικών εργαλείων.

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι -Βιώσιμη ανάπτυξη της αλιείας Άρθρο 40 Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων και καθεστώς αντιστάθμισης στο πλαίσιο των βιώσιμων αλιευτικών δραστηριοτήτων

1. Προκειμένου να προστατευθούν και να αποκατασταθούν η θαλάσσια βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα στο πλαίσιο των βιώσιμων αλιευτικών δραστηριοτήτων και με τη συμμετοχή αλιέων, κατά περίπτωση, το ΕΤΘΑ μπορεί να στηρίζει τις ακόλουθες δράσεις: α) συλλογή από τους αλιείς αποβλήτων από τη θάλασσα, όπως απολεσθέντος αλιευτικού εξοπλισμού και θαλάσσιων απορριμμάτων.

Το Θρακικό Πέλαγος

Το **Θρακικό Πέλαγος** βρίσκεται στο βορειότερο τμήμα του Αιγαίου Πελάγους, και οριοθετείται από τις ανατολικές ακτές του Αγίου Όρους μέχρι και την Αλεξανδρούπολη συμπεριλαμβάνοντας τη Σαμοθράκη και τη Θάσο.

Χαρακτηρίζεται από **ποικίλη γεωμορφολογία** στο παράκτιο περιβάλλον, με αρκετούς κόλπους και νησιά, και μια εκτεταμένη υφαλοκρηπίδα.

Επιπλέον, επηρεάζεται από την εισροή του **υφάλμυρου** και πλούσιου σε **θρεπτικά συστατικά** νερού της Μαύρης Θάλασσας, καθώς και από την εκροή μεγάλων ποταμών (Έβρος, Νέστος, Στρυμόνας) που καταλήγουν σε αυτό (Lykousis et al., 2002).

Έτσι, αποτελεί ένα από τα πιο **παραγωγικά θαλάσσια οικοσυστήματα** της ανατολικής Μεσογείου και κατά συνέπεια ένα από τα **σημαντικότερα αλιευτικά πεδία** της χώρας.

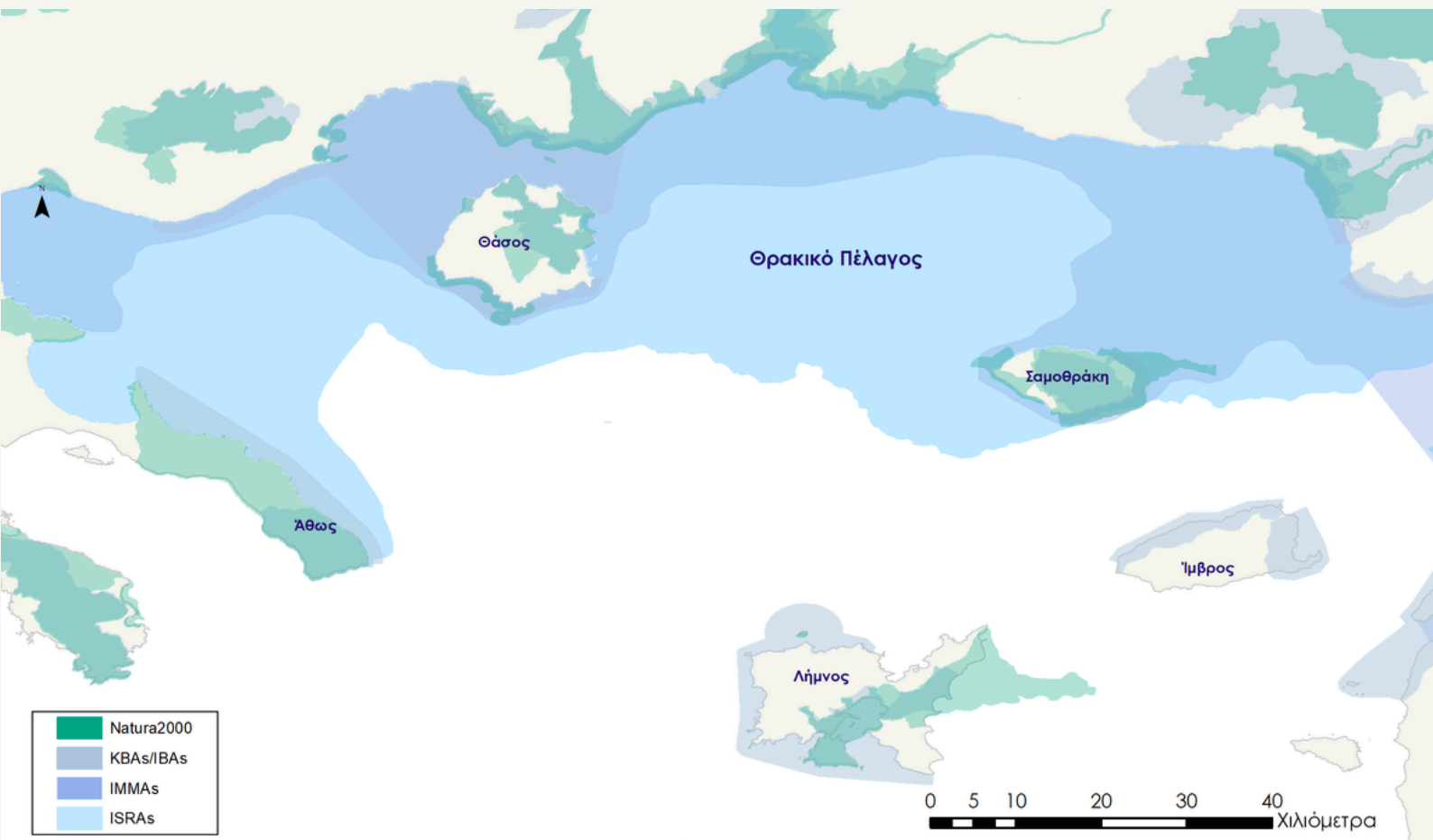
Το Θρακικό Πέλαγος

Η οικολογική αξία της περιοχής αναδεικνύεται από την ύπαρξη **12 περιοχών Natura2000** (ΟΦΥΠΕΚΑ) και **3 Υγροτόπων RAMSAR** (Ramsar) στο Θρακικό Πέλαγος (Παράρτημα 1).

Στους υγροτόπους του Βορείου Αιγαίου φιλοξενούνται σημαντικοί αριθμοί πουλιών με αποτέλεσμα να έχει οριοθετηθεί μια σειρά **Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά (IBAs)**. Η περιοχή έχει επίσης οροθετηθεί ως **Σημαντική Περιοχή για τα Θαλάσσια Θηλαστικά (IMMAs)**, καθώς αποτελεί τον μοναδικό βιότοπο στη Μεσόγειο για την απειλούμενη προς εξαφάνιση Φώκαινα (Birkun & Frantzis 2008). Παράλληλα, πρόσφατα αναγνωρίστηκε (2023), ως **Σημαντική Περιοχή για Καρχαρίες και Σαλάχια (ISRAs)** για 2 είδη καρχαριών και 5 είδη σαλαχιών.

Τέλος, μια ακόμα αναγνώριση της ιδιαίτερης βιοποικιλότητας της περιοχής είναι η οριοθέτηση **9 Περιοχών Καίριας Βιοποικιλότητας (KBAs)**.

Εικόνα 2: Οριοθέτηση Σημαντικών Περιοχών στο Θρακικό Πέλαγος.

«Ψαρεύοντας Απορρίμματα» στο Θρακικό Πέλαγος

Από το 2019 μέχρι και σήμερα, οι αλιείς του Θρακικού Πελάγους που συμμετέχουν στο πρόγραμμα έχουν συμπληρώσει **2.736** φόρμες καταγραφής κατά τη διάρκεια **65.274** ωρών αλιευτικής προσπάθειας (ώρες σύρσης). Συνολικά, έχουν απομακρύνει **52** τόνους απορριμμάτων από τον θαλάσσιο πυθμένα, που αντιστοιχούν σε **44.807** τεμάχια, εκ των οποίων τα **15.523** (~35%) αποτελούνται από τον εγκαταλελειμμένο αλιευτικό εξοπλισμό.

57,37%

**Κιούπια
χταποδιών**

12,16%

**Σχοινάκια
γρι-γρι**

10,04%

Τσιμεντόλιθοι

Το πολυπληθέστερο αλιευτικό απόρριμμα στο Θρακικό Πέλαγος είναι τα **πλαστικά κιούπια** που χρησιμοποιούνται για την **αλιεία χταποδιών**, αποτελώντας το **57,37%** των απορριμμάτων που σχετίζονται με την αλιεία και το **19,87%** στο σύνολο των απορριμμάτων που έχουν καταγραφεί στην περιοχή από τους αλιείς.

Τα κιούπια, στο **σύνολο των περιοχών** που δραστηριοποιείται το πρόγραμμα, παρουσιάζουν **συντριπτικά το μεγαλύτερο ποσοστό εμφάνισής τους (64%)** στο Θρακικό Πέλαγος.

«Ψαρεύοντας Απορρίμματα» στο Θρακικό Πέλαγος

Για την περαιτέρω κατανόηση του προβλήματος που προκαλούν τα πλαστικά κιούπια, υπολογίστηκε για την αλίευση του συγκεκριμένου απορρίμματος ο δείκτης σύλληψης ανά μονάδα προσπάθειας,

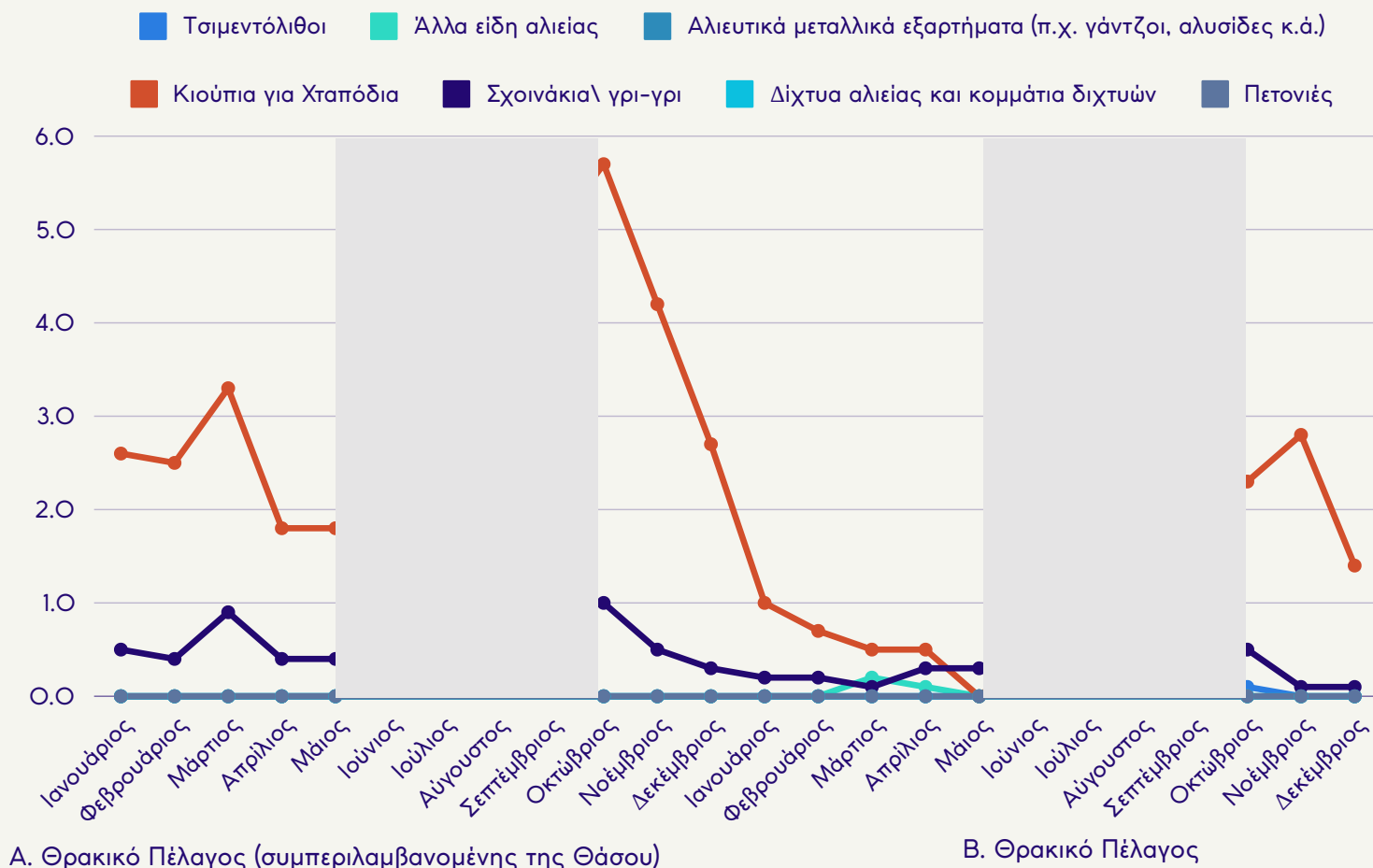
Η μέση τιμή του **CPUE** για το Θρακικό Πέλαγος συνολικά υπολογίστηκε στις **2,34 μονάδες** (Εικόνα 3), ενώ με στόχο τον εντοπισμό πιο εστιασμένης περιοχής, όπου κυρίως αλιεύονται παθητικά τα πλαστικά κιούπια, υπολογίστηκε ξεχωριστά ο δείκτης CPUE για την περιοχή ανατολικά της Θάσου με τιμή **3,17** και δυτικά της Θάσου μέχρι και το Άγιο Όρος με τιμή **1,51**.

Η χρήση τους πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο από τα αλιευτικά σκάφη του Πόρτο Λάγους, των Αβδήρων και της Αλεξανδρούπολης, δηλαδή στην περιοχή ανατολικά της Θάσου.

«Ψαρεύοντας Απορρίμματα» στο Θρακικό Πέλαγος

Επομένως, τα αποτελέσματα του δείκτη στις δύο υποπεριοχές έρχονται σε συμφωνία με τις περιοχές όπου χρησιμοποιούνται τα κιούπια σε μεγαλύτερο βαθμό. Στην αρχή της αλιευτικής περιόδου (Οκτώβριο) παρατηρούνται οι **υψηλότερες τιμές CPUE** για τα κιούπια, αλλά και για το σύνολο των αλιευτικών εργαλείων, ενώ στο τέλος της αλιευτικής περιόδου (Μάιο) παρατηρούνται οι **χαμηλότερες τιμές** (Διάγραμμα 3). Το γεγονός αυτό μπορεί να αποδοθεί στη συσσώρευση των κιουπιών στο θαλάσσιο περιβάλλον κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού που επιτρέπεται η αλιεία με κιούπια στα διεθνή ύδατα και σύμφωνα με αρκετούς αλιείς της περιοχής την περίοδο που “χάνονται” περισσότερα καθώς είναι σε μεγάλη απόσταση από την ξηρά..

A. Θρακικό Πέλαγος (συμπεριλαμβανομένης της Θάσου)

B. Θρακικό Πέλαγος

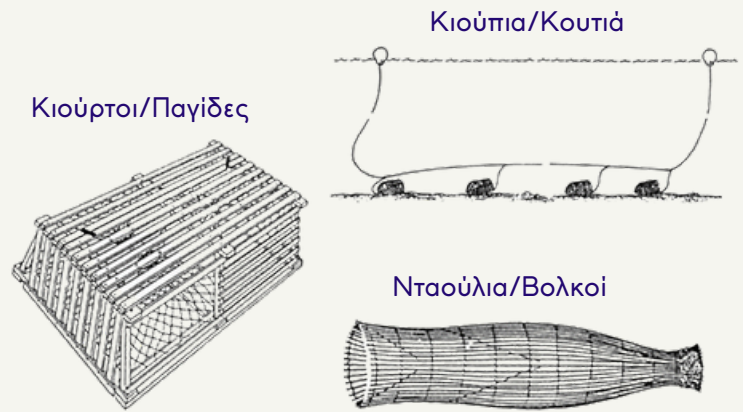
Διάγραμμα 1: Μέσος δείκτης CPUE για τα αλιευτικά απορρίμματα που αλιεύονται παθητικά από τα συμμετέχοντα καΐκια στο Θρακικό Πέλαγος ανά μήνα. Με γκρι συμβολίζεται η περίοδος που τα συμμετέχοντα καΐκια δεν καταγράφουν τα απορρίμματά τους, καθώς είτε αλιεύουν σε διεθνή ύδατα (>3 ν.μ. από τη στεριά,) είτε παύουν τη δραστηριότητά τους.

Τα αλιευτικά εργαλεία

Οι **ιχθυοπαγίδες (FPO)** είναι εργαλείο που χρησιμοποιούνταν από την αρχαιότητα κι αποτελεί κύριο αλιευτικό εργαλείο για **358 σκάφη στην Ελλάδα** (Μητρώο αλιευτικού στόλου ΕΕ, 2023). Σε αυτές κατατάσσονται οι **κιούρτοι**, τα **κιούπια** και τα **νταούλια** (Εικόνα 4), που επιλέγονται με βάση το είδος-στόχο.

Η **χορήγηση αδειών αλιείας με κιούρτους, κιούπια ή/και νταούλια** πραγματοποιείται με την ομαδοποίησή τους σε μια κατηγορία, ως **ιχθυοπαγίδες (FPO)**, και αυτή η γενική κατηγορία δηλώνεται στο Ολοκληρωμένο Σύστημα Παρακολούθησης Και Καταγραφής Αλιευτικών Δραστηριοτήτων (ΟΣΠΑ).

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, το **26,26%** (N=94) των καϊκιών στα οποία έχει χορηγηθεί **άδεια αλιείας** με ιχθυοπαγίδες δραστηριοποιούνται στο Θρακικό Πέλαγος (βάσει νηολογίων) και συγκεκριμένα είναι νηολογημένα στα λιμάνια της Αλεξανδρούπολης, της Ιερισσού, της Καβάλας, της Κεραμωτής, της Μαρώνειας, του Πόρτο Λάγος, της Σαμοθράκης και της Θάσου.

Εικόνα 3: © FAO 2023. Τύποι αλιευτικών εργαλείων. Ιχθυοπαγίδες, Διεύθυνση Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, Ρώμη.

Το εργαλείο **«κιούπια»** περιγράφεται στο Π.Δ. 157/2004 (ΦΕΚ 126Α/04 - Διορθ. Σφαλμ.ΦΕΚ166Α/04) «Αλιεία με Ιχθυοπαγίδες»:

Στις Ιχθυοπαγίδες που χρησιμοποιούνται από τα σκάφη επαγγελματικής αλιείας, εντάσσονται οι παρακάτω τύποι αλιευτικών εργαλείων: β) Άκαμπτοι κυλινδροειδείς θάλαμοι, ανοιχτοί στο ένα άκρο, γνωστοί ως δοχεία, κιούπια, κουτιά, σωλήνες, σύμφωνα με το Υπόδειγμα του Παραρτήματος II. Η διάμετρος του στομίου δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 12 εκατοστών, το μήκος τους κυμαίνεται από 25 έως 30 εκατοστά και είναι δυνατόν, να φέρουν βάρος στο εσωτερικό τους για να είναι δυνατή η πόντιση. Κάθε επαγγελματικό αλιευτικό σκάφος δύναται να φέρει και να χρησιμοποιεί αποκλειστικά και μόνο, μέχρι 1500 κυλινδροειδείς θαλάμους. Η χρήση του εργαλείου απαγορεύεται από τον Ιούλιο μέχρι και το Σεπτέμβριο κάθε έτους.

Η αλιεία χταποδιών στην Ελλάδα

Το **κοινό χταπόδι** (*Octopus vulgaris*) είναι το πιο εμπορικό είδος στη Μεσόγειο ανάμεσα στα κεφαλόποδα (Χταπόδια, Σουπιές, Καλαμάρια) και η αλιεία του πραγματοποιείται με μια πληθώρα αλιευτικών εργαλείων, όπως **τράτες, παραγάδια και ιχθυοπαγίδες (συμπεριλαμβανομένων των κιουπιών)**. Κατά μέσο όρο **1.621,5** τόνοι χταποδιών εκφορτώνονται στην Ελλάδα ετησίως, ενώ από το Θρακικό προκύπτει περίπου το **1/3 (554 τόνοι)**.

Περισσότεροι από τους μισούς τόνους χταποδιών που προέρχονται από το **Θρακικό Πέλαγος** προκύπτουν από τις εκφορτώσεις τρατών και περίπου **30%** από την αλίευση με **ιχθυοπαγίδες** (κιούρτοι, κιούπια κ.α.), με τα ποσοστά να διαφέρουν από λιμάνι σε λιμάνι.

Ωστόσο, λίγες ερευνητικές δουλειές υπάρχουν για την αλιεία, αλλά και τη βιολογία χταποδιών, στην Ελλάδα.

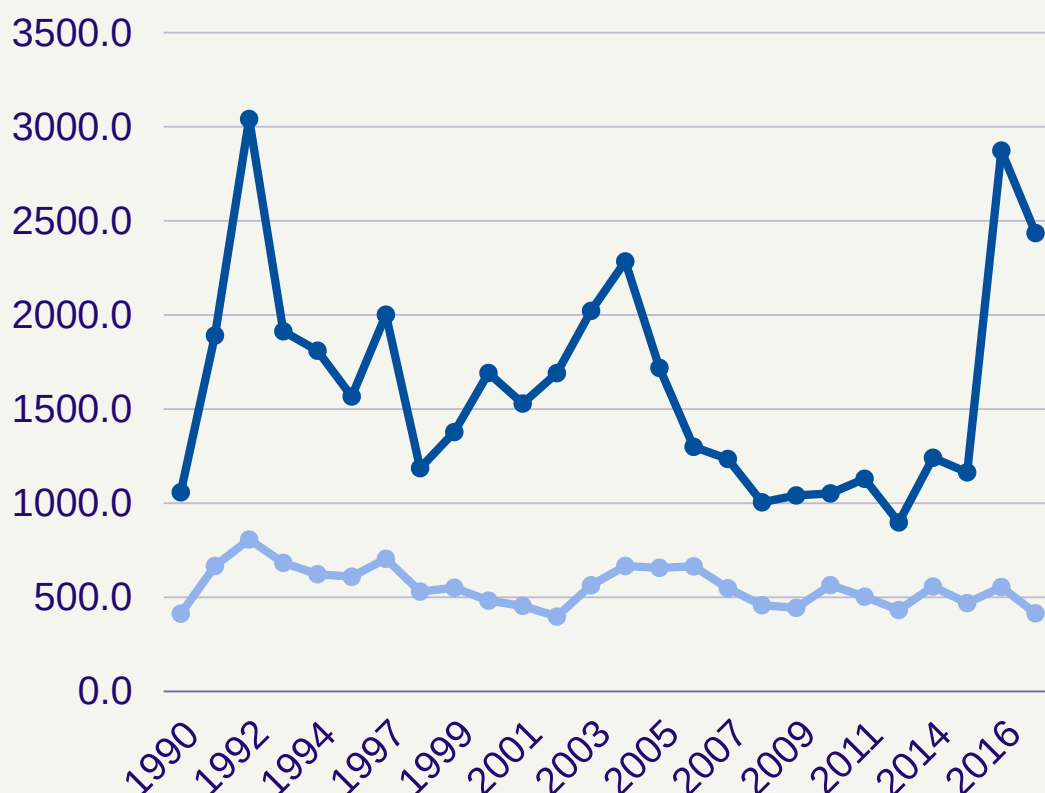

Η αλιεία χταποδιών στην Ελλάδα

Παρατηρείται μια **πολύ μικρή μείωση** στις εκφορτώσεις του είδους από το 1990 έως το 2017 τόσο σε εθνικό επίπεδο, όσο και στο Θρακικό Πέλαγος, που μπορεί να οφείλεται σε **μείωση του πληθυσμού του είδους**.

Από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Εικόνα 5), παρατηρείται μια σημαντική αύξηση της τάξης του **10% σε εθνικό επίπεδο** και **20% για το Θρακικό Πέλαγος** στις εκφορτώσεις χταποδιών, που συμπίπτει με την περίοδο κατά την οποία η χρήση πλαστικών κιουπιών ξεκίνησε να γίνεται ευρεία, λόγω του πολύ χαμηλού τους κόστους σε σύγκριση με τους κιούρτους και τα πήλινα κιούπια.

ΟΙ ΕΚΦΟΡΤΩΣΕΙΣ ΧΤΑΠΟΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΡΑΚΙΚΟ ΠΕΛΑΓΟΣ

2003-2004

Ελλάδα

Αύξηση
τάξης
10%

Θρακικό Πέλαγος

Αύξηση
τάξης
20%

Εικόνα 4: Εκφορτώσεις χταποδιών σε τόνους αλιεύματος από το 1990, σε όλη την Ελλάδα (A) και το Θρακικό Πέλαγος (B).

Το πρόβλημα

Παλαιότερα, τα **κιούπια** ήταν **πήλινα δοχεία**, ενώ πλέον είναι **πλαστικά**. Η αντικατάσταση του πηλού από το πλαστικό (**PVC σωλήνες/πλαστικά δοχεία**) ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 (Lefkaditou et al., 2007) για να εξυπηρετεί τις ανάγκες των αλιέων, καθώς πρόκειται για ένα **ανθεκτικό** κι **ευτελές**, ως προς το κόστος του, εργαλείο.

Ενδεικτικά, το 2003, που η χρήση πλαστικών κιουπιών ξεκίνησε να γίνεται ευρεία, το κόστος τους ανερχόταν στα **0,50€/τεμάχιο**, ενώ σήμερα διατίθενται προς πώληση **~1,5€/τεμάχιο**, με αποτέλεσμα οι αλιείς **να το ποντίζουν, χωρίς να διασφαλίζουν την ανάκτησή τους**, καθιστώντας τα πλέον ανάμεσα στα πολυπληθέστερα **Εγκαταλελειμμένα Αλιευτικά Εργαλεία**.

Η απώλεια των κιουπιών και η κατάληξή τους στο περιβάλλον ως απορρίμματα, **δεν αφορά μόνο στο Θρακικό Πέλαγος**. Πρόκειται για ένα εκτεταμένο πρόβλημα που έχει απασχολήσει κι άλλες περιοχές, όπως την Πορτογαλία (Erzini et al., 2008).

Με βάση μελέτη στον Κόλπο του Καντίθ, υπολογίστηκε ότι από τον τοπικό στόλο, που αποτελείται από 185 αλιευτικά σκάφη τα οποία χρησιμοποιούν κιούπια, χάνονται στη θάλασσα έως και 9.000 τεμάχια/μήνα, έχοντας ως ανώτερο όριο τη χρήση των 1.000 τεμαχίων/αλιευτικό σκάφος (Sobrinho et al., 2011). Παράλληλα, σύμφωνα με πρόσφατα δημοσιεύματα στον τύπο, το θέμα έχει αποκτήσει παγκόσμιες διαστάσεις με κιούπια από τις βορειοδυτικές ακτές της Αφρικής να φτάνουν ως και την Καραϊβική κι άλλες ακτές των ΗΠΑ (The royal gazatte, 2021).

Οι προτάσεις

1 Καλύτερη αστυνόμευση κι έλεγχος για την εφαρμογή της νομοθεσίας και την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων

- ◆ Τακτικοί επιτόπιοι έλεγχοι εν πλω, κατά τον απόπλου και τον κατάπλου.
- ◆ Κατάσχεση εργαλείων που είναι ποντισμένα και δεν φέρουν σήμανση.
- ◆ Δήλωση μέσω ΟΣΠΑ της υποκατηγορίας «κιούπια» στην άδεια, ώστε να διευκολύνεται η παρακολούθηση της ποσότητας αλιευτικών εργαλείων από πλαστικό και τα απόβλητά τους, αλλά και η δημιουργία ετήσιας έκθεσης, όπως προβλέπει ο Ν. 4736/2020, αρθ. 16, παρ. 1δ.
- ◆ Δήλωση μέσω ΟΣΠΑ της τοποθεσίας και του αριθμού κιουπιών που έχει ποντισθεί κατά την αλιευτική προσπάθεια, καθώς και τυχόν απολεσθέντος αλιευτικού εξοπλισμού, ώστε να διευκολύνεται ο έλεγχος στον αριθμό κιουπιών και τη σήμανση και η εφαρμογή του Ν. 4736/2020, αρθ. 16, παρ. 1δ για την παρακολούθηση της ποσότητας αλιευτικών εργαλείων από πλαστικό και τα απόβλητά τους, αλλά και τη δημιουργία ετήσιας έκθεσης.
- ◆ Ρητή απαγόρευση αλιείας στα διεθνή ύδατα κατά τη διάρκεια απαγόρευσης της αλιείας με ιχθυοπαγίδες στα εθνικά ύδατα.

Οι προτάσεις

2 Τροποποίηση του αλιευτικού εργαλείου

Επαναπεριγραφή του αλιευτικού εργαλείου «Άκαμπτοι κυλινδροειδείς θάλαμοι, ανοιχτοί στο ένα άκρο, γνωστοί ως δοχεία, κιούπια, κουτιά, σωλήνες» στη νομοθεσία προβλέποντας:

- ◆ Τον καθορισμό του υλικού κατασκευής, ώστε να είναι ανθεκτικό, ανακυκλώσιμο και να προβλέπει «τον κυκλικό σχεδιασμό των αλιευτικών εργαλείων, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και να διευκολυνθεί η ανακυκλωσιμότητα στο τέλος του κύκλου ζωής» σύμφωνα με τον **N. 4736/2020**, αρθ. 11, παρ. 5β. Την παράλληλη απαγόρευση υλικών, όπως το Πολυπροπυλένιο (PP) και το Πολυβινυλοχλωρίδιο (PVC), που συνήθως δεν ανακυκλώνονται και η πρόβλεψη χρήσης υλικών, όπως το πολυαιθυλένιο υψηλής πυκνότητας (HDPE), που μπορεί να ανακυκλωθεί, είναι πιο ανθεκτικό και μπορεί να λάβει πιστοποίηση καταλληλότητάς για τρόφιμα.
- ◆ Την περιγραφή του κυρίως σχοινιού «μάνα» ως προς το υλικό σύνθεσής του, ώστε να είναι κατά το δυνατόν όσο πιο ανθεκτικό και να μην υπάρχουν απώλειες σύμφωνα με τον **N. 4736/2020**, αρθ. 11, παρ. 5β και τέλος η πρόβλεψη ελέγχου του από τις αρχές.
- ◆ Την περιγραφή του δεσίματος των κιουπιών στο κύριο σχοινί «μάνα», ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν θα υπάρχουν απώλειες σύμφωνα με τον **N. 4736/2020**, αρθ. 11, παρ. 5β και τέλος να προβλέπεται ο έλεγχος του από τις αρχές.

Η προτεινόμενη εναλλακτική

Κατάργηση και αντικατάσταση του αλιευτικού εργαλείου

- ◆ Εναλλακτικά, και μόνο στην περίπτωση που δεν είναι εφικτός ο αποτελεσματικός έλεγχος, η παρακολούθηση και η εφαρμογή της νομοθεσίας, προτείνεται η **κατάργηση** του εργαλείου «κιούπια», με υποχρεωτική την απόσυρση των ήδη υπαρχόντων εργαλείων, την απαγόρευση πώλησής τους από τους προμηθευτές και τους παραγωγούς, και τέλος την **επιδότηση** των αλιέων για την **αντικατάσταση** των κιουπιών με νταούλια, ώστε να συνεχιστεί η αλιεία των ειδών-στόχων.

Βιβλιογραφία

Abella A., Arneri E., Belcari P., Lembo G., Camilleri M., Fiorentino F., Jukic S., Kallianiotis A., Papaconstantinou C., Piccinetti C., Relini G., Spedicato M.T. (2002) Mediterranean stock assessment: current status, problems and perspectives. Research paper in support of GFCM-SAC committee, pp 1-18.

Birkun A.Jr. and Frantzis A. (2008). *Phocoena phocoena* ssp. *relicta*. In: IUCN 2012. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2012.2. www.iucnredlist.org/details/17030/O (accessed 12 Sept 2013).

Erzini, K., Bentes, L., Coelho, R., Lino, P. G., Monteiro, P., Ribeiro, J., & Gonçalves, J. (2008). Catches in ghost-fishing octopus and fish traps in the northeastern Atlantic Ocean (Algarve, Portugal). <http://hdl.handle.net/1834/25486>

Lefkaditou, E., Verriopoulos, G., & Valavanis, V. (2007). VII9. Research on Cephalopod resources in Hellas. State of Hellenic Fisheries, 440-451.

Lykousis, V., Roussakis, G., Alexandri, M., Pavlakis, P., Papouliou, I. (2002). Sliding and regional slope stability in active margins: North Aegean Trough (Mediterranean), *Marine Geology*, 186(3-4), 281-298, [https://doi.org/10.1016/S0025-3227\(02\)00269-4](https://doi.org/10.1016/S0025-3227(02)00269-4)

OSPAR Agreement 2017-08, https://isea.com.gr/wp-content/uploads/2020/04/17-08e_fishing_litter_guidelines-converted.pdf

Sobrinho, I., Juárez, A., Rey, J., Romero, Z., & Baro, J. (2011). Description of the clay pot fishery in the Gulf of Cadiz (SW Spain) for *Octopus vulgaris*: Selectivity and exploitation pattern. *Fisheries Research*, 108(2-3), 283-290. <https://doi.org/10.1016/j.fishres.2010.12.022>

ΕΛΣΤΑΤ 2022. Αλιευτικά δεδομένα 1990-2017.

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 2328/2003, (ΕΚ) αριθ. 861/2006, (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 και (ΕΚ) αριθ. 791/2007 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1255/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Ν. 3983/2011. Εθνική Στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την Οδηγία Πλαίσιο για τη Θάλασσα Στρατηγική (2008/56/ΕΚ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 και άλλες διατάξεις (144Α). (ΦΕΚ 144/Α` 17.6.2011)

Ν. 4736/2020 (ΦΕΚ 200/Α` 20.10.2020)

Οδηγία (ΕΕ) 2019/904 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον.

Προεδρικό Διάταγμα 157/2004 - ΦΕΚ Α-126/9-7-2004

Υ.Α. οικ. 142569/2017. Έγκριση των προγραμμάτων μέτρων για την επίτευξη ή τη διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στα θαλάσσια ύδατα, σύμφωνα με την παράγραφο 9 του άρθρου 12 του ν. 3983/2011 (Α` 144). (ΦΕΚ 4728/Β` 29.12.2017)

Links

EU fleet registry, https://webgate.ec.europa.eu/fleet-europa/index_en

FAO 2024. Fishing Gear types. Pots. Technology Fact Sheets. Fisheries and Aquaculture Division. Rome. <https://www.fao.org/fishery/en/geartype/225/en>

Global Fishing Watch, <https://globalfishingwatch.org/>

IBAs, Ornithologiki, <https://www.ornithologiki.gr/el/oi-draseis-mas/diatirisi-erevna/simantikes-perioxes-gia-ta-pouliat-tis-elladas>

IMMAs, Marine Mammal Protected Areas Task Force, <https://www.marinemammalhabitat.org/>

ISRAs, Important Shark and Say Areas https://isea.com.gr/wp-content/uploads/2020/04/17-08e_fishing_litter_guidelines-converted.pdf

KBAs, Key Biodiversity Areas, <https://www.keybiodiversityareas.org/sites/search>

Ramsar, Ramsar Sites Information Service, [https://rsis.ramsar.org/rsi-search/?language=en&f\[O\]=regionCountry_en_ss%3AGreece](https://rsis.ramsar.org/rsi-search/?language=en&f[O]=regionCountry_en_ss%3AGreece)

The royal gazette, <https://www.royalgazette.com/opinion-writer/opinion/article/20210611/plastic-octopus-pots-spread-around-the-world/>

ΟΣΠΑ, Ολοκληρωμένο Σύστημα Παρακολούθησης Και Καταγραφής Αλιευτικών Δραστηριοτήτων, <http://212.205.18.150/?q=ospa>

ΟΦΥΠΕΚΑ, <https://necca.gov.gr/monades-diacheirisis-prostatevomenon-periochon/>

Παράρτημα

Περιοχές Natura2000

ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΝΟΜΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

GR1110004	Φεγγάρι Σαμοθράκης, ανατολικές ακτές, βραχονησίδα Ζουράφα και θαλάσσια ζώνη
GR1110006	Δέλτα Έβρου
GR1110007	Δέλτα Έβρου και δυτικός βραχίονας
GR1130009	Λίμνες και λιμνοθάλασσες της Θράκης - ευρύτερη περιοχή και παράκτια ζώνη
GR1130010	Λίμνες Βιστωνίς, Ισμαρίς - λιμνοθάλασσες Πόρτο Λάγος, Αλυκή Πτελέα, Ξηρολίμνη Καρατζά
GR1110012	Σαμοθράκη, Όρος Φεγγάρι και παράκτια ζώνη
GR1150001	Δέλτα Νέστου και λιμνοθάλασσες Κεραμωτής και Νήσος Θασοπούλα
GR1150008	Όρμος Ποταμιάς-Ακρωτήρι Πύργος έως Ν.Γραμβούσσα
GR1150009	Κόλπος Παλαιού - Όρμος Ελευθερών
GR1150010	Δέλτα Νέστου και λιμνοθάλασσες Κεραμωτής Ευρύτερη περιοχή και παράκτια ζώνη
GR1150012	Θάσος (Όρος Υψάριο και παράκτια ζώνη) και νησίδες Κοινύρα, Ξηρονήσι
GR1270003	Χερσόνησος Άθως

Υγρότοποι RAMSAR

3GROO1	Δέλτα Έβρου
3GROO2	Λίμνη Βιστονίδα, Πόρτο-Λάγος, Λίμνη Ισμαρίδα και παρακείμενες λιμνοθάλασσες
3GROO3	Δέλτα Νέστου και παρακείμενες λιμνοθάλασσες

Παράρτημα

IBAs
KBAs

ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΝΟΜΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

GRO06

Δέλτα Εβρου

GRO07

Νήσος Σαμοθράκη

GRO10

Λίμνη Ισμαρίδα

GRO11

Πόρτο Λάγος, λίμνη Βιστονίδα και παράκτιες λιμνοθάλασσες

GRO12

Δέλτα Νέστου και παράκτιες λιμνοθάλασσες

GRO16

Νήσος Θάσος και Ξηρονήσι

GR250

Κόλπος Καβάλας και θαλάσσια περιοχή Θάσου

GRO18

Εκβολές Στρυμόνα

GRO37

Όρος Άθως και γύρω θαλάσσια περιοχή

